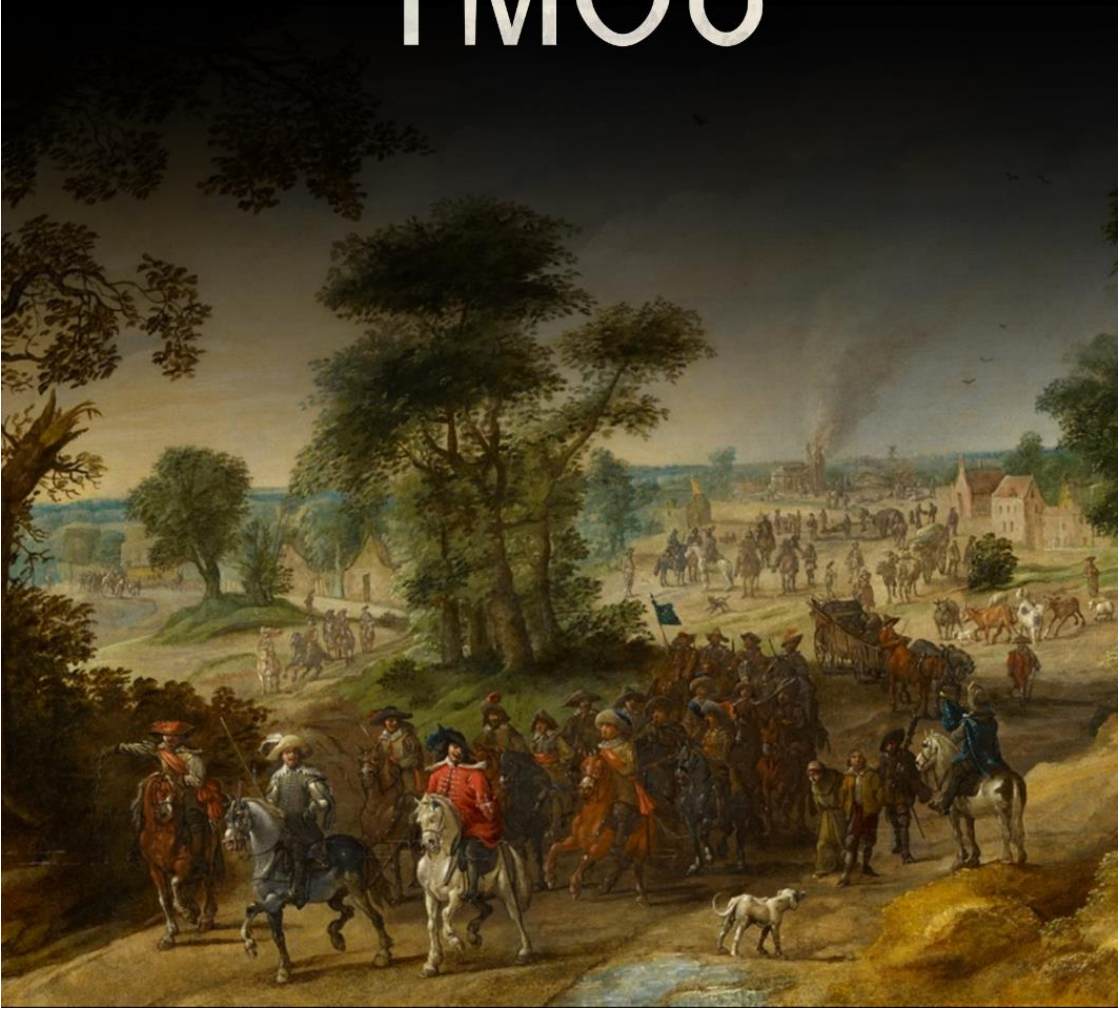

MICHAL SABÓ

NEPOHLCENÍ TMOU

Michal Sabó

NEPOHLCENI TMOU

*Ti, kdo jsou podřízeni, se bouří, aby se stali rovnými.
Ti, kdo jsou rovní, se bouří, aby se stali nadřazenými.*

Aristoteles

JARO 1649

Kapitola 1.

Jak zvláštní a magický může být návrat muže do své rodné vlasti. Tolik let. Tolik let už nebyl doma na rodné půdě a necítil tu opojnou vůni toho, čemu se říká domov. Válka skončila skoro před rokem, ale jejich cesta domů byla svízelná a plná nástrah.

Jejich pluk byl rozpuštěn teprve před třemi měsíci a hned poté se vydali na cestu. Z Memmingenu v jižním Německu to byla dlouhá cesta domů, do západních Čech. Svět se změnil a oni se změnili s ním.

Kryštof Ulrich už byl po těch letech v armádě unaven a netoužil po ničem jiném než po tom, jak se začne starat o svůj rodný statek v Jamné u Tachova. Jeho přítel Hans, o tři roky starší veterán mnoha bojů a profesionální žoldák, který neměl kromě toho, co měl na sobě, nic, natož pak domov, přijal jeho nabídku a rozhodl se, že bude pracovat na statku svého přítele. Jejich benjamínek, teprve devatenáctiletý Matěj, který byl naverbován na samém konci války, chtěl s nimi dojít jen do Čech. Tam se chtěl od ostatních rozdělit a vrátit se domů do Písku, kde měl matku a dvě sestry. Muži zocelení válkou. Muži, kteří neznali nic než jen zabíjení, se chtěli vrátit do normálního života.

Válka je všechny poznamenala, stejně tak jako celou Evropu. Svět se změnil a lidé se museli naučit přizpůsobit se. Roky neznali slitování a jediná možnost, jak přežít, bylo zabít protivníka dříve, než on zabíjí vás.

Pomalou končil březen. Příroda začala znovu propuknout v život a zdálo se, že zima již ztratila veškerou moc. Kryštof se zahleděl kolem sebe. Tolik let! Tolik let už nebyl doma. Do armády ho naverbovali v roce 1631. Pamatoval si to, jako by to bylo včera. Bylo mu dvacet let a život měl před sebou. Chtěl jen klidný život zemědělce, který se stará o své, má ženu, rodinu a celý svět mu může být cizí. Jednoho dne k nim domů ale přišli verbíři a pod výhružkami ho násilím odvedli pryč. Pořád měl před očima výraz otce, který prosil vojáky na kolenou, aby jeho syna neodváděli. Žije vůbec ještě? Najde ho doma, jak sedí u kamen a čeká na návrat svého syna? Honilo se mu hlavou příliš mnoho otázek. Nikoho jiného než otce neměl. Matka mu zemřela, když mu bylo třináct let, a bratr zemřel jako novorozenec. Ta prokletá válka mu vzala všechno. Mládí, budoucnost... Získal jen nejistotu z toho, co bude a kam se bude vlastně ubírat jeho život.

„Kde je vůbec Rozvadov?“

Kryštof vypustil myšlenky a podíval se na Hanse, jak se zkoumavě kouká po okolí.

„Vidíš ten nejvyšší kopec? Tak to je Přimda. A nedaleko od ní je Rozvadov.“

Hans se podíval směrem, kam mu ukazoval Kryštof. Rozvadov. To prokleté místo, kde mu v srpnu 1621 zabili otce. Jeho otec byl profesionální žoldák a Hans s ním a svojí matkou putoval po světě pod

praporem císařské armády. Byl sice ještě dítě, ale obraz svého otce, jak leží rozvalený na poli s dírou v břiše, si vybavoval pokaždé, když šel do bitvy, aby věděl, proč vlastně bojuje proti protestantům. Zabili mu otce, a tak se pro něj válka stala osobní záležitostí.

„Rozvadov. Vidiš to, otče? Jsem zpátky a pomstil jsem tě.“

Kryštof se jen pousmál nad zvoláním svého přítele. Znal jeho příběh, stejně tak, jako Hans znal ten jeho. Byl pro něj jako bratr, kterého nikdy nepoznal. Věděl, že pokud ho bude mít v bitvě po svém boku, přežije. Dělili se roky o kořist, snášeli spolu bídu i trápení války a nyní spolu měli dožít na společném statku, aby konečně žili v míru a pokoře k Bohu.

Blížila se noc. Utábořili se na okraji lesa a rozdělali oheň. Několik dní byli jen o zbytcích tvrdého chleba, který jim ještě zbyl. Člověk by řekl, že jakmile skončí válka, tak se vše vrátí do normálu, ale nebylo tomu tak. Lidé se stále nemohli z toho pekla vzpamatovat. Roky se místo o úrodu starali jen o válku, a tak byl mezi lidmi hlad. A zoufalí lidé dělali kvůli kusu chleba i ty nejstrašnější věci.

„Kdy jsem se já jen pořádně najedl. Vzpomínáš, Kryštofe? Kdy jen to bylo?“

„Myslím, že naposledy před měsícem v té krčmě. Jak jen se ta vesnice jmenovala?“

„Kdo si má ty jména pamatovat? Za ty roky jsem poznal tolik vesnic a měst, že kdybych uměl psát a sepsal o tom povídání, tak by to byla celá kniha.“

„No, pokud vím, tak jsi se, Hansi, více než o jídlo staral o tu holku z kuchyně.“

Hans pohlédl na Matěje, který zrovna lámal suché větve a přihazoval je do ohně, a při vzpomínce na tu holku se lehce pousmál.

„Panečku, ta byla. Neměla sice zuby, ale v posteli byla jako ďábel.“

„To přeci víme, Hansi. Jen se pochlub Matějovi, kolik tě také ta chvíle s ní stála.“

„No co. Úplně nový kabátec, který jsem vyhrál v kostkách nad plukovníkovým sluhou. Ale kdepak. Stálo to za to.“

„A proto teď mrzneš v tom starém hadru, který jsi tuhle stáhnul z mrtvoly. To se ti opravdu vyplatilo.“

Hans si prohlédl svůj zelený a potrhaný kabátec. Sice mu v něm byla zima, ale té chvíle s onou dívkou nelitoval. Válka ho naučila jedno. Žij okamžikem, protože nikdy nevíš, jestli zrovna zítřek pro tebe nebude dnem posledním.

Jeho přátelé už spali. Jemu se to pořád nedařilo. Trápily ho myšlenky na mnohé. Jak se asi změnila jeho rodná ves? Slyšel z mnohého vyprávění, že Švédi zle napadali Čechy celou válku. Klidně se mohlo stát, že tam, kde kdysi stálo množství majestátních chalup, najde jen holou planinu. Nebyl by to první ani poslední případ. Sám se ve válce účastnil mnoha takových zvěrstev. Viděl shořet až příliš mnoho stavení na to, aby věřil tomu, že zrovna ta jeho vesnice bude bez poskvrnky. Každý den války se modlil k Panně Marii o to, aby byl jeho otec v pořádku a on se jednoho dne mohl vrátit domů. První část domluvy byla vyslyšena. Otázkou jen zůstávalo, jestli ho doma přivítá otec. Na nebi jasně planuly hvězdy,

ohně dohořival a on klečel a modlil se za zázrak. Za zázrak, že se zítra s otcem opět setká.

Kapitola 2.

Objevili ho před polednem. Tělo mrtvého vojáka. Lépe řečeno to, co z něj zbylo, leželo v korytě potoka. Hans vedle něj poklekl a pokřížoval se.

„Myslíte, že byl náš?“

„A jak to máme vědět? Podívej se na něj. Zbyl mu jen zrezivělý kyrys.“

Hans zakroutil hlavou. Věděl jedno. Takhle voják skončit nemá.

„Pohřbíme ho.“

Matěj se nervózně podrbal za uchem. Tahle představa se mu vůbec nelíbila.

„A co když je to Švéd? Nebudu se namáhat pro nějakého psa.“

Hans se zvedl a došel k příteli. Jednou dobře mířenou ranou do obličeje ho srazil k zemi. Vyděšený Matěj nevěděl, co se to děje. Hans ho chytil za klopku jeho kabátce, a dotáhl ho ke kostře neznámého muže.

„I ty jsi takhle mohl skončit. Nepamatuješ, jak jsem ti zachránil život, když nás tehdy přepadli ze zálohy sedláci? Nepamatuješ? Okrádal jsi zrovna toho starce o jeho boty v jeho vlastní chalupě. A kdo pro tebe došel a prosekal nám cestu ven? Já! A já ti teď přikazuji vykopat tomu muži hrob!“

Matěj cítil, jak červená studem. Hans měl pravdu. Nikdy mu to nepřišlo, ale až nyní v sobě ucítil stud za to, jak se poslední roky choval. Vybavil si tvář toho starce, kterému ukradl boty, i mrtvé sedláky, které Hans zabil, když se pro něj vrátil. Poprvé se styděl za to, že z něj válka udělala zvíře bez citu.

„Já... Já ale nemám lopatu.“

„Máš ruce. Tak začni.“

Matěj hloubil vedle potoka jámu, zatímco Kryštof s Hansem vyráběli prostý kříž z klacků.

„Nemusel jsi na něj být tak krutý.“

„Krutý? Tohle slovo neznám. Neznáme ho nikdo, Kryštofe. Říkal nám snad velitel, že jsme krutí, když nás posílal zabíjet Švédy? Ne. Krutost se do nás tak vžila, že jsme si ji nemuseli připomínat. Musíme si na ni ale nyní zvykat.“

Kryštof souhlasně pokýval hlavou. Budou vůbec ještě někdy schopní zapomenout?

Kostru i se zrezivělým brněním uložili do hrobu a zasypali ji. Pak hrob obložili kameny a zarazili do země prostý kříž. Nikdo z nich se nemodlil. Alespoň ne nahlas. Pak se omyli v potoce a vyrazili na cestu.

Podle Kryštofa už museli být někde u Tachova. Už jen kousek a bude zase doma. Šli vedle sebe, užívali si jarního slunce a hlad zaháněli žvýkáním trávy, jak se tomu naučili v armádě. Kopcovitá krajina plná lesů jim nabízela mnoho potravy, ale nechťeli se zdržovat lovem. Do večera chtěli dorazit do Jamné. Jak jim Kryštof řekl, otec je stejně určitě bohatě přivítá. Všichni se těšili na vyhrátou chalupu, medovinu a teplou večeři.

Bylo už odpoledne, když se setkali s oním kupcem. Zprvu je považoval za bandity a div na ně nevytáhl pistoli. Kdo by se mu také divil. Tři muži ve špinavých a roztrhaných kabátcích s meči u pasu. Ten největší a nejstarší z nich měl dokonce přes rameno přehozenou arkebuzu, ale když se mu Kryštof představil a podrobně mu popsal svou rodnou vesnici, kupec získal trochu důvěry. Na druhou stranu věděl, že kdyby ti tři byli opravdu bandité, už by ho zabili dávno a rozhodně by nešli po cestě.

Usadil se s muži vedle cesty a nabídl jim chléb se sýrem. S úsměvem pozoroval, jak se do jídla lačně pustili.

„Tak ty říkáš, že jsi z Jamné. No, ráno jsem přes ni šel. Správnou cestou jdete, ne že ne, ale být vámi, tak nejdu po cestě. Přeci jen, pořád vypadáte jako vojáci a lidé by si to mohli špatně vyložit.“

Až nyní si vlastně uvědomili, že i přestože je mír, jsou stále ozbrojení. Měli stále své dýky, meče, pistole a Hans si sebou na rameni ještě pořád nesl svou arkebuzu.

„A co válka. Bylo to tady zlé?“

Kupec, který se jim nepředstavil a evidentně to ani neměl v plánu, si změřil Kryštofa pohledem.

„Zlé? Slabé slovo. Čtyřikrát za celou válku sem přitáhli Švédi a nenechali kámen na kameni. Tachov je tak poničený, že ještě rok po válce to v něm vypadá jako po boji a stále není opravený. Planá to také zle odnesla. Ano. Hodně dobrých lidí zemřelo.“

„A Jamná? Stojí neporušená?“

„Nikdo nezůstal bez obětí. Každá ves přišla o mnohé.“

Kryštof se ho vyptával na jeho otce, ale kupec neměl o něm žádné ponětí. Nemohl si přeci pamatovat každého sedláka, který kdy od něj něco koupil. Chvilí spolu ještě poseděli a pak šel každý svou cestou. Nebe se mírně zatáhlo a začalo mrholit.

Kryštofovi se rozbušilo srdce, když vyšlápli kopec a dole v údolí pod sebou uviděl Jamnou. Už ho nemohlo nic zadržet. Jeho přátelé měli co dělat, aby ho doběhli. Utíkal jako smyslu zbavený. Byl doma. Dokázal to! Přežil peklo, aby se znovu dostal domů. Nyní si připadal jako tehdy, když to tady viděl naposledy. Z dálky poznával každou chalupu, každý dub u cesty. Kapličku, která stála u cesty. Byl doma.

Jejich chalupa stála na konci vesnice. Byla to nejvýše položená usedlost ve vesnici a patřilo k ní pole. Jeho otec byl váženým sedlákem a jejich úroda patřila vždy mezi ty největší a nejlepší. I jejich slovutný ze Švamberka to věděl a jeho otce si vážil. Daně platil včas a ve vesnici platil za autoritu.

Když před ni přišel, pochopil, že se zde stalo něco zlého. Dřevěný plot byl povalený a chalupa vypadala opuštěně. Střecha na mnoha místech děravá, okna vysklená. Kryštof instinktivně tasil dýku a pomalu kráčel ke dveřím. Matěj šel za ním a Hans zůstal na zahradě. Opatrně otevřel dveře. Ucítí vlhkost a zatuchlinu. Nevítalo ho nic, než jen prázdnota a zima. Nábytek, lépe řečeno stůl a dvě židle, zůstaly přesně stát tak, jak si pamatoval, že stávaly. Všude byl prach a špína. Spižírna prázdná. V ložnici našli jen holou postel. Na zemi bylo vyhaslé ohniště. Truhlice, kdysi krásně malované a zdobené, někdo spálil. Po jeho otci tady nebylo ani památky. Do domu vstoupil Hans.

„Venku jsem něco našel. Pojďte se podívat.“

Na zahradě stál velký ořech. Kryštof si pamatoval, jak mu otec vždy povídal, že ho vysazoval ještě jeho děda. Pod stromem, mezi popadaným listím, stál kříž z prken. Na kříži bylo vyryté jméno Georg Ulrich. Tady spočinul jeho otec. Kryštof si klekl k hrobu a začal usedavě plakat. Hans poklepal Matěje a ten pochopil. Oba se vzdálili a Kryštof měl pocit, jako by to všechno bylo zbytečné. Všechno to bylo zbytečné. Nedokázal zastavit slzy a nechal se pohltit smutkem nad ztrátou otce.

Kapitola 3.

Venku mrholilo. Seděli v ložnici na zemi. Hans donesl z lesa dřevo a rozdělal oheň, který je příjemně hřál. Kryštof bez zájmu hleděl do plamenů. Nálada a radost z domova ho již dávno opustila. Tak přeci jen zůstal na světě sám. Matěje poslali na výzvědy. Bylo dobré zjistit, jestli ve vesnici alespoň někdo řádění Švédů přežil a případně se dozvěděli, jak to bylo se skolem Kryštofova otce.

„Nebudeme přeci smutnit, Kryštofe. Alespoň my jsme přežili. Začít se dá vždy znova.“

„Já vím, Hansi. Ale víš, jak to je. Sám jsi ztratil otce i matku.“

„No to ano, ale byl jsem ještě dítě. No tak. Vзмуž se! Tvůj otec má určitě radost, tam nahoře, že jsi se vrátil domů.“

Domov. Takhle si ho opravdu nepředstavoval. Asi si vše moc zkrášloval.

Uslyšeli kroky. Hans okamžitě začal lovit ve svých věcech pistoli, ale nebylo třeba. Do místnosti vstoupil Matěj se zájcem v ruce. Byl celý udýchaný a mokrý.

„Kryštofe. Někoho jsem ti přivedl, ale nechce dovnitř. Bojí se, že prý bychom ho zamordovali.“

Kryštof se zvedl a šel ven. Na zápraží stála známá tvář z minulosti. Rychtář Bělina. Když ho viděl naposledy, měl velký břich a hustý

černý knír. Břicho mu zmizelo hladem a strádáním a knír byl nyní prošedivělý.

„Bělino. Pamatujete si mě? Jsem Kryštof. Syn sedláka Georga.“

Muž si ho měřil pohledem a vypadal zmateně. Kryštof pochopil.

„Copak vy si nepamatujete, jak jsem vám chodil krást hrušky? Jednou jste mě chytil a hodil do kopřiv.“

V mužových vyhaslých očích se najednou objevila jiskra.

„Proboha, jsi to ty, chlapče. Nikdo nečekal, že se z té války vrátíš. Jsi jediný ze všech, kdo se vrátil domů.“

Kryštofa zamrazilo. Pamatoval si moc dobře, kolik jeho přátel bylo s ním odvedeno. Rovných osmnáct.

„A kde jsou všichni lidé ze vsi? Nikoho jsme zatím nepotkali. Cožpak tu nikdo nezbyl?“

Bělina si otřel čelo a pokřižoval se.

„Pojď se mnou, chlapče. Musím ti něco ukázat.“

Bělina odvedl Kryštofa za vesnici. Na cestě k Lestkovu stála boží muka a vedle nich na poli dřevěný kříž.

„Sem jsme pohřbili vše, co z nich zbylo. Švédská hlídka nás vzala útokem. Bylo to loni na podzim. Válka už snad tou dobou měla být skončená, ale jim to nešlo vysvětlit. Pobili všechny, kteří byli zrovna ve vsi. A ti, co měli štěstí, že utekli, teď žijí v Lestkově. Prý je tahle ves prokletá.“

„A můj otec?“

„Toho dostali taky. Našel jsem ho na zápraží vašeho domu. Jak ti ho jen domlátili. To já ho u vás pohřbil pod ořechem.“

Kryštof se nad hromadným hrobem pokřižoval a odvrátil pohled do polí.

„A co bude s tebou, chlapče? Vrátiš se do světa?“

„Nevrátím. Jsem tady doma. Usadím se tam, kde mám, a budu hospodařit.“

„A ti dva s tebou?“

„Ti mi pomohou.“

Bělina poplácal Kryštofa po rameni a dal se na cestu k Lestkovu. Po pár krocích se zastavil a otočil se za Kryštofem.

„Až budete opravovat chalupu, můžete použít cokoliv, co najdete v okolních chalupách. Moc tam toho nezbylo, ale vám se bude teď hodit všechno.“

Muži si zamávali a každý se vydal opačnou cestou k domovu.

„Takže budeme přeci jen hospodařit?“

Hans se zakousl do zaječího boku a tuk mu stékal po bradě.

„Ano. Můžeme si vzít cokoliv, co najdeme. To bude práce Matěje. Všichni přeci víme, jaký je to chmaták.“

Matěj odhodil kost, kterou zrovna ohlodával, a vyskočil na nohy.

„Chmaták? Jak vám bylo dobré, když vám tenhle chmaták sháněl proviant na pochodu. Kdo ti, Kryštofe, sehnal boty, když ti je ukradli, jak jsme se tehdy opili v ležení před Norimberkem, no?“

Kryštof pokynul Matějovi, aby si sedl zpátky na své místo.

„Víš, jak jsem to myslel, Matěji. Jsi lepší hledač proviantu, nežli chasník. Hans dá zítra do pořádku plot a pustí se do opravy střechy.“

Musíme dát nejprve dohromady chalupu, až pak můžeme řešit hospodářství.“

Jeho druzi souhlasně kývali hlavami. Byla to svatá pravda. Jak mají mít chuť k práci, když je čeká večer jen nevytopená chalupa?

„Ale co jídlo, Kryštofe? Potřebujeme nějaké zásoby. Nemůžeme žít jen z toho, co ulovíme.“

„Zítřka se, Hansi, vydám do Lestkova. Lidé tam byli sice vždycky lakomí, ale na peníze vždy slyšeli. A těch mi máme na rozdíl od nich dost.“

Všichni se zasmáli a pustili se do zbytku zajíce. Byla to krutá pravda. Vypadali sice jako trhani, ale jestli jim válka něco přinesla, tak to byly peníze. Nebyli sice úplní boháči, ale jejich měšce byly rozhodně nadutější než kohokoliv v okolí. Válka je peklo, ale mír... Ten vás jednou semele.

Spali v ložnici na zemi. Kryštof nemohl usnout. Neustále si představoval, jak opraví svůj rodný dům a konečně se usadí. Nechtěl, aby byl zapomenut odkaz jeho otce. Hans se převaloval ze strany na stranu. Patrně zase bojoval. Kryštof věděl o jeho nočních můrách. Měli je všichni. Půl života museli dělat ty nejhorší věci a viděli takové, jako by se dostali do pekla. Spokojeně a klidně spal jen Matěj. Kryštof mu jeho mládí záviděl. Má všechno teprve před sebou. Už ani nemluvil o tom, že by se vrátil domů do Písku. Chtěl tu být s nimi a začít znova. Proč ne. Každý má přeci právo někde začít znova. Kryštof přihodil do ohně pár větví a otočil se na druhý bok. Musí se pořádně vyspat. Zítřka je čeká náročný den.

Kapitola 4.

V lestkovském kostele svatého Prokopa bylo plno. Byla neděle, čas bohoslužeb. Všichni přítomní poslouchali kázání svého faráře. Zrovna jim povídal příběh o Ježíši Kristu, a připravoval své ovečky na nadcházející Velikonoce.

Farář Kašpar Haas, sloužil v Lestkově již sedm dlouhých let. Lidé ho měli rádi a respektovali ho, jako autoritu. Byl to on, kdo jim dával duchovní i morální útěchu, během posledních válečných let. To on, vysoký, vyhublý padesátník s velkou hnědou pihou na levé tváři. Byl to on, kdo prosil Pána Boha, aby se švédské vojsko vyhnulo Lestkovu, a opravdu se žádný švédský voják nikdy nedostal do jejich obce. Byl jejich spasitelem a záchráncem.

Farář odříkal mši, a přišel čas na požehnání. První řada se zvedla a poslušně si poklekla před oltář. Farář postupně přistoupil před každého, pokřížoval se, odříkal: „Corpus Domini nostri Jesu Christi custediat animam tuam in vitam aeternam Amen.“ Pak vložil danému do úst svatou hostii. Vše dělal jednotvárně, nepospíchal. Všechny obličeje znal, ale pak před ním poklekl neznámý muž v obnošeném modrém kabátě. Mohlo mu být kolem čtyřicítky. Byl hladce oholený, měl hnědé vlasy až po ramena, a z jeho pohledu byla znát únava. I jemu požehnal.

Skončila mše, farář odešel do zákristie, a lidé se rozešli do svých domovů. V zákristii čekal rychtář Bělina s oním tajemným mužem. Oba se uklonili.

„Pane faráři. Rád bych vám představil Kryštofa Ulricha z Jamné.“

Farář muži podal ruku.

„Z Jamné? Tam přeci nikdo nezůstal a ani jsem vás nikdy neviděl na mši svaté.“

„Pane faráři, Kryštof byl jako mladík odveden do císařské armády. Přes dvacet let byl pryč.“

„Ach tak. Slyšel jsem, co se stalo vašemu otci. Přijměte mou upřímnou soustrast.“

„Děkuji, otče, jsem zde ale kvůli jiné věci.“

„Ano? Tak povídejte.“

„Doslechl jsem se tady od pana rychtáře, že zde v kostele přechováváte veškerou úrodu a zásoby.“

„Ano, to je pravda, ale nic nepřechovávám, ale schovávám. To víte. Ani protestant by nenapadl kostel. Co byste potřeboval?“

„Víte, se dvěma kamarády z války jsme se rozhodli usadit se na statku mého otce a hodláme začít hospodařit, ale potřebujeme nakoupit nějaké zásoby do začátku.“

„Ale velmi rádi vám prodáme, co jen bude třeba. Záleží ale, jestli máte čím platit.“

Kryštof zpod kabátu vytáhl plný měsíc a ukázal ho faráři. Ten se pokřižoval a přijal ho.

„Za tyto vaše dary budeme moci konečně opravit náš kostel. Víte, doba je zlá. Před dvěma lety jsme museli nechat část kostela strhnout,

neb hrozilo jeho zřícení. Máte nějaký seznam toho, co budete potřebovat?“

„Pane faráři, já to s panem Kryštofem již dořeším, nebojte se.“

„V pořádku, Bělinu. Jsem rád, že alespoň někdo tu válku přežil ve zdraví.“

Kryštof s rychtářem Bělinou se již měli k odchodu, ale najednou je farář zastavil.

„Jen ještě jedna otázka, pane Kryštofe. Jakého jste vyznání?“

„Katolického, pane faráři.“

„Ano, to vím, ale vaši přátelé.“

„Všichni jsme dobří katolíci, kteří bojovali za věc svatou a císaře Ferdinanda pane.“

Farář se pousmál a poželhal odcházejícím mužům. Když odešli, uložil měšec do truhly. Bylo mu jasné, kde k těm penězům přišli, ale válka je už taková. Nyní peníze poslouží k dobré věci. A jestli je pravda, co Kryštof říkal, nebude od věci, pokud budou mít v Jamné dobré katolíky.

Hans opravoval střechu. Práce mu šla od ruky. Byl sice veteránem mnoha bitev, ale stejně tak, jako zabíjení nepřátel, ovládal práci se sekýrou a dřevem. Vždyť to byli vždy sami vojáci, kdo stavěl v poli přístřeší. Veškerou práci si museli zastat sami. Nemrholilo a na nebi vysvitlo slunce. Slabě hrálo a Hans měl hned dobrou náladu. Matěj rachotil po vsi a přinášel vše, co bylo třeba. Nosil vše, co našel.

„Ještě se půjdu podívat do chalup směrem Na Kořen, třeba i ty budou vybydlené.“

„Ale co když nebudou? Raději se ozbroj.“